

Warszawa, 15 czerwca 2026 r.

prof. dr hab. n. społ. Grażyna Kmita

- 1) Katedra Psychologii Klinicznej Dziecka i Rodziny,
Wydział Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego
- 2) Zakład Wczesnej Interwencji Psychologicznej,
Instytut Matki i Dziecka w Warszawie

**Ocena osiągnięcia habilitacyjnego oraz dorobku naukowego
dr n. społ. Urszuli Sajewicz – Radtke w związku z postępowaniem o nadanie
stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie
psychologia**

Pani Doktor Urszula Sajewicz - Radtke jest specjalistką psychologii klinicznej i Dyrektorem Naukowym Pracowni Testów Psychologicznych i Pedagogicznych w Gdańsku. Od wielu lat jest związana z Instytutem Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego, gdzie w 2006 roku ukończyła studia magisterskie na kierunku psychologia, w roku 2012 uzyskała stopień doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia, na podstawie rozprawy doktorskiej *Jakość życia dorosłych osób z dysleksją* (promotor: Pani Profesor Marta Boganowicz) i gdzie od roku 2006 prowadzi zajęcia dla studentów (obecnie, jak rozumiem jako pracownik zewnętrzny). Pani Doktor przez 12 lat pracowała również jako nauczyciel akademicki na Uniwersytecie SWPS w Sopocie. Warto podkreślić, że od początku swojej drogi zawodowej Pani Doktor łączy pracę na rzecz rozwoju narzędzi psychometrycznych, działalność dydaktyczną i praktykę kliniczną, co niewątpliwie jest dużym wyzwaniem, a jednocześnie zaowocowało dorobkiem, który ma dużą wartość aplikacyjną. Zainteresowania Habilitantki są spójne, a rozwój naukowy i zawodowy po doktoracie jest przemyślany i znaczny, co dokumentuję w dalszej części recenzji.

Ocena dwóch cykli publikacji zgłoszonych jako osiągnięcia habilitacyjne

Pani dr Urszula Sajewicz- Radtke wskazała następujące dwa cykle publikacji jako osiągnięcia naukowe będące podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie psychologia, zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. z późniejszymi zmianami:

1. *Charakterystyka funkcjonowania poznawczego osób z niespecyficzną niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim w ujęciu profilowym – podejście*

oparte na dowodach.

2. Opracowanie i standaryzacja narzędzi do wielowymiarowej oceny funkcjonowania poznawczego – profilowe podejście diagnostyczne.

Osiągnięcie opisane w punkcie pierwszym obejmuje cykl sześciu artykułów naukowych opublikowanych w latach 2022-2025, przy czym aż pięć w roku 2025. Wszystkie prace zostały opublikowane w języku angielskim, a ich łączny IF = 13,7. Dwie publikacje z cyklu mają punktację MNiSW = 140 punktów, jedna 100 punktów, jedna 70 punktów, a pozostałe dwie po 40 punktów. Prace opublikowane zostały m.in. w takich czasopismach jak *Scientific Reports* (prestżowe czasopismo z Nature Portfolio wydawnictwa Springer), *Frontiers in Psychiatry*, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *Health Psychology Reports*, *Journal of Intellectual Disability Research* oraz *Journal of Intelligence*. We wszystkich pracach z cyklu Pani Doktor Sajewicz - Radtke jest pierwszą autorką. W publikacjach wieloautorskich wkład Habilitantki został jasno wskazany i jest znaczny. Wszystkie publikacje dotyczą problematyki funkcjonowania poznawczego osób z niespecyficzną niepełnosprawnością intelektualną (NNI) w stopniu lekkim w ujęciu profilowym.

W pięciu spośród sześciu prac Habilitantka przedstawia wyniki własnych badań przeprowadzonych wspólnie z zespołem współpracowników, natomiast jedna praca ma charakter teoretyczny, koncepcyjny i przedstawia przyjęty przez Autorkę model oceny funkcjonowania poznawczego osób z NNI. Zwraca uwagę spójność i przemyślany układ prac w cyklu: od analizy ogólnych profili funkcji poznawczych u dzieci i młodzieży z NNI, przez analizę profili pamięci deklaratywnej, kompetencji w zakresie czytania i pisanie, związków pomiędzy wykształceniem matek a poziomem inteligencji dzieci objętych opieką zdrowotną w ramach systemu zdrowia psychicznego, kończąc na przedstawieniu ogólnego modelu spersonalizowanej, wielowymiarowej, zintegrowanej oceny funkcjonowania poznawczego osób z niespecyficzną niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim. Ze względu na to, że poszczególne teksty są szczegółowo omówione w ogólnodostępnym autoreferacie, w dalszej części recenzji nie będę ich streszczać, a skupię się jedynie na podkreśleniu najważniejszych wyników i analizie wkładu Habilitantki do dyscypliny psychologia.

W sposób konsekwentny i spójny Habilitantka opiera swoje badania zaprezentowane w cyklu na teoretycznym modelu rozumienia inteligencji Cattella – Horna – Carrolla. Mocną stroną cyklu jest już sam fakt podjęcia próby lepszego zrozumienia funkcjonowania poznawczego dzieci z niespecyficzną niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, a w szczególności poszukiwanie zróżnicowanych profili poznawczych tej grupy, co

zdecydowanie można uznać za wypełnienie ważnej luki badawczej i klinicznej. Jak słusznie zauważa Autorka, pomimo, że NNI w stopniu lekkim relatywnie częściej występuje w populacji niż wiele innych zaburzeń neurorozwojowych, to osoby z NNI często stanowią grupę nieco „zapomnianą”, jeśli weźmiemy pod uwagę liczbę publikacji naukowych na temat ich funkcjonowania poznawczego i emocjonalnego. Ważnym dokonaniem Pani Doktor Sajewicz-Radtke jest udokumentowanie znacznego zróżnicowania funkcjonowania poznawczego dzieci z NNI, szczególnie pod względem zdolności językowych, pamięci i kompetencji edukacyjnych, a tym samym wykazanie, jak ważne jest rzeczywiste wyjście poza etykiety określane przez ilorazy inteligencji na rzecz złożonych, wnikliwych analiz profili poznawczych. Jest to spójne z postulowanym obecnie w psychopatologii rozwojowej podejściem neuro-affirmacyjnym i transdiagnostycznym (Bellato, Seker, 2025). Ponadto Habilitantka w swoich badaniach znakomicie udokumentowała istnienie opisywanego już wcześniej w psychologii związku pomiędzy poziomem edukacji matek a funkcjonowaniem poznawczym dzieci, a co więcej wykazała, że może on mieć ważne znaczenie z perspektywy dostępu dziecka do profesjonalnej diagnozy i terapii. W przyszłych badaniach warto byłoby pogłębić analizy, uwzględniając m.in. funkcje wykonawcze, procesy motywacyjne oraz różne aspekty relacji rodzice-dziecko, jak również głos samych dzieci z NNI i ich rodziców. Nie jest to zarzut do osiągnięcia Habilitantki, ale wskazanie kierunku i zachęta do dalszych badań, gdyż, w mojej opinii, takie właśnie wielowymiarowe i wnikliwie analizy będą mogły przyczynić się do opracowania programów prewencyjnych i interwencyjnych dla dzieci z grup ryzyka lub z diagnozą NNI zgodnie z modelem wczesnej interwencji w ujęciu systemów dynamicznych Michaela Guralnicka (2013, 2017, 2020) i z uwzględnieniem, w większym stopniu, również podejścia partycypacyjnego (Bellato, Seker, 2025). Za bardzo cenne uważam włączenie do cyklu tekstu teoretycznego, w którym Autorka przedstawia rekomendacje dotyczące diagnozowania osób z niepełnosprawnością intelektualną, postulując podejście zorientowane na osobę, kontekstualne, oparte na dowodach naukowych, identyfikowaniu mocnych stron funkcjonowania oraz triangulowaniu metod i danych.

Analizując cykl od strony metodologicznej i statystycznej warto podkreślić ogromną skalę badań Habilitantki, oparcie analiz na materiale pochodzącym od niespotykanej dużej liczby uczestników oraz zastosowanie zaawansowanych modeli analiz profilowych, jak np. analiza profili latentnych (LPA), różne odmiany analizy skupień, itd. Zdecydowanie mocną stroną cyklu publikacji Pani Doktor Sajewicz-Radtke w ramach pierwszego osiągnięcia jest wybór podejścia skoncentrowanego na osobie, ale też miejscami łączenie podejścia skoncentrowanego na osobie z podejściem skoncentrowanym na zmiennych, co pokazuje, że są to podejścia

komplementarne. Pewnym ograniczeniem jest natomiast przekrojowy, korelacyjny plan badawczy oraz w dużej mierze korzystanie z baz danych zgromadzonych w ramach systemu wsparcia diagnostyki Pracowni Testów Psychologicznych i Pedagogicznych, do których Habilitantka miała dostęp jako Dyrektor Naukowy PTPP. Zabrakło mi w autoreferacie pogłębionej refleksji nad konsekwencjami takiej formy zbierania danych. Zaletą niewątpliwie jest bardzo duża i reprezentatywna grupa uczestników, jednak odbywa się to kosztem pełnej kontroli nad warunkami i przebiegiem badania, a także wymaga szczególnie starannego uregulowania kwestii etycznych (świadomej zgody, przetwarzania danych, transparentnej informacji o możliwościach ich wtórnego wykorzystania do celów naukowych). Ogólnie jest to problem do dyskusji, szczególnie wobec coraz większej popularności otwartych źródeł danych, a wręcz zachęcania badaczy do korzystania z nich. W mojej ocenie zasygnalizowane kwestie nie obniżają wartości naukowej omawianego cyklu, lecz wskazują ważny kierunek dalszej refleksji metodologiczno-etycznej w obszarze badań z wykorzystaniem dużych baz danych klinicznych. Dodatkową sprawą może tu być zarządzanie potencjalnym konfliktem interesów związanym z granicami między aktywnością naukową a biznesowo-wdrożeniową, co warto było również bardziej wprost wyjaśnić w autoreferacie.

Ostatnia moja uwaga dotyczy ważnego postulatu Habilitantki, by szczególnie w tak złożonych klinicznie zagadnieniach, jak funkcjonowanie poznawcze osób z niepełnosprawnością intelektualną, stosować podejście zorientowane na osobę. Ostatni tekst z cyklu upewnił mnie, że Autorka ma na myśli „podejście zorientowane na osobę” nie tylko w węższym, metodologiczno-statystycznym sensie, ale także jako naukowy paradygmat odwołujący się do holistyczno-interakcyjnego podejścia do badania rozwoju (Magnusson, 2001). Jeśli tak, to myślę, że bardzo ciekawe byłyby dalsze badania z wykorzystaniem mieszanego planu badawczego i iteratywnych procesów zbierania danych, tak by lepiej zrozumieć, kim jest osoba przypisana do danego profilu poznawczego, jakie są jej potrzeby i co to może oznaczać dla planowania oddziaływań psychologicznych.

Jeśli chodzi o drugie osiągnięcie, to jest one ściśle powiązane z pierwszym i obejmuje dwie polskie adaptacje narzędzi psychologicznych, użytych w pierwszym cyklu publikacji (Skale Inteligencji Stanford – Binet 5 edycja oraz Test Pamięci i Uczenia się TOMAL-2), jedno opracowanie psychometryczne autorskiej Funkcjonalnej Skali Dojrzałości Społecznej (FSDS) oraz jeden artykuł opisujący to opracowanie, opublikowany w czasopiśmie *Psychiatria i Psychologia Kliniczna*. Należy zaznaczyć, że opisane osiągnięcie wiąże się ściśle z działalnością Habilitantki w ramach Pracowni Testów Psychologicznych i Pedagogicznych i w mojej ocenie można je potraktować bardziej jako wkład uzupełniający pierwsze osiągnięcie,

aplikacyjny, przy czym ogromnie ważny dla społeczności polskich psychologów – diagnostów. Warto podkreślić, że polskie adaptacje uznanych narzędzi, jak SB5 czy TOMAL-2, mają ogromne znaczenie dla rozwoju polskiej psychologii jako nauki i obszaru działalności praktycznej, wymagają ogromu pracy wielu osób i biegłości w zakresie psychometrii. Jeśli chodzi o FSDS, to byłabym ciekawa zdania Habilitantki na temat podobieństw i różnic tej skali w odniesieniu do skali Vineland -3 autorstwa Sary S. Sparrow, Domenica V. Cicchetti'ego oraz Celine A. Saulnier (polska adaptacja prowadzona przez Practest jest obecnie w toku).

Podsumowując, w mojej opinii przedstawione do oceny osiągnięcia spełniają kryterium wyrażone w drugiej przesłance w postępowaniu habilitacyjnym, zgodnie z którą stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która *posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny* (art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce). Istotny wkład Autorki w rozwój psychologii polega na:

- całościowej próbie zbadania funkcjonowania poznawczego dzieci z NNI w stopniu lekkim oraz udokumentowanie złożoności ich profili poznawczych.
- przedstawieniu nowego modelu oceny funkcjonowania poznawczego osób z niepełnosprawnością intelektualną, opartego na dowodach naukowych, ukierunkowanego na zidentyfikowanie nie tylko deficytów, ale również mocnych stron funkcjonowania, zorientowanego na osobę, uwzględniającego kontekst środowiskowy oraz wykorzystującego triangulację metod i danych.

Należy również podkreślić wkład Pani Doktor Sajewicz – Radtke w adaptację narzędzi do pomiaru psychologicznego wykorzystywanych w praktyce klinicznej oraz w badaniach naukowych.

Podjęte w pracach Pani dr Sajewicz - Radtke problemy badawcze odpowiadają na ważne potrzeby społeczne i mają znaczenie nie tylko dla rozwoju psychologii jako nauki, ale także dla jej praktycznych zastosowań. Przedstawione do oceny osiągnięcia spełniają kryteria cyklu habilitacyjnego. Stanowią spójną całość i wnoszą istotny wkład do dyscypliny psychologia.

Ocena dorobku Habilitantki jako istotnej aktywności naukowej

Habilitantka jest autorką 26 artykułów w czasopiśmie recenzowanych (w tym 7 włączonych do osiągnięć habilitacyjnych), a ponadto 37 monografii naukowych (w tym cztery przed doktoratem; zdecydowana większość to podręczniki do testów psychologicznych wydanych przez Pracownię Testów Psychologicznych i Pedagogicznych w Gdańsku) oraz 4 rozdziałów w monografiach naukowych (wszystkie w języku polskim; dwa przed i dwa po

doktoracie). Po doktoracie można zaobserwować znaczący wzrost liczby monografii oraz wysoko punktowanych artykułów opublikowanych w czasopismach z listy JCR.

Wskaźniki naukometryczne zgodnie z załączoną dokumentacją:

Sumaryczny IF = 69,6

Liczba cytowań według Web of Science (bez autocytowań): 111

Indeks Hirscha według Web of Science: 6

Powyższe wskaźniki zdecydowanie wskazują na rozpoznawalność prac pani Doktor Urszuli Sajewicz - Radtke w wymiarze zarówno ogólnopolskim, jak i międzynarodowym.

Zainteresowania naukowe Habilitantki obejmują problematykę psychologii klinicznej, psychologii edukacji, psychologii rozwojowej i psychometrii, a przedstawiony do oceny pozostały dorobek jest spójny, jednak nie monotematyczny. Habilitantka kierowała projektem INTERREG2006/377: *Diagnoza przyczyn niepowodzeń szkolnych*, finansowanym w ramach programu *Neighbourhood* Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, realizowanym przez Uniwersytet Gdański i Uniwersytet w Kłajpedzie, była również członkiem zespołów badawczych w ramach projektów NAWA 2021 oraz projektów finansowanych przez NCN (OPUS 9 i PRELUDIUM 20). Realizowała różnorodne projekty w ramach środków statutowych PTPP, jak np. projekt *:Psychometryczno-kliniczny model diagnozowania dyskalkulii i jej ryzyka, Neuropsychologiczna diagnostyka afazji* i wiele innych.

Warto również podkreślić, że Pani Doktor uczestniczyła w wizytach naukowych w Wietnamie (University of Social Sciences and Humanities, Vietnam National University w Hanoi), Izraelu (Instytut Feuersteina) oraz Indonezji (International Summer Program Universitas Padjadjaran, Bandung). Jest jedynym w Polsce certyfikowanym trenerem metody Instrumental Enrichment (IE), szkolącym setki specjalistów w zakresie terapii kognitywnej.

W mojej ocenie opisany tu udział Habilitantki w projektach i programach międzynarodowych, jak również w wizytach w ośrodkach zagranicznych spełnia wymóg prowadzenia aktywności badawczej zarówno w kraju, jak i zagranicą.

Habilitantka aktywnie uczestniczyła w licznych konferencjach naukowych w kraju i za granicą, w tym w międzynarodowych konferencjach prestiżowych dla swojego obszaru badawczego. Pełniła funkcję redaktora numerów specjalnych w czasopismach o zasięgu międzynarodowym, takich jak *International Journal of Environmental Research and Public Health* oraz *Health Psychology Reports*. Jest członkinią międzynarodowych stowarzyszeń naukowych, jak np. *American Association on Intellectual and Developmental Disabilities (AAIDD)* oraz *European Association of Developmental Psychology (EADP, wcześniej ECDP)*, jak również polskich

towarzystw naukowych, np. *Polskiego Towarzystwa Psychologii Klinicznej (PTPK)*, *Polskiego Towarzystwa Dysleksji (PTD)* oraz *Polskiego Towarzystwa Psychologii Edukacji (PTPE)*; sprawuje w nim funkcję prezesa).

Podsumowując, analiza dorobku Habilitantki zdecydowanie wskazuje na spełnienie trzeciej przesłanki w postępowaniu habilitacyjnym, zgodnie z którą stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która *wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej* (art.. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce). Badania prowadzone przez Panią Doktor można uznać za istotną aktywność naukową zarówno w skali kraju, jak i na arenie międzynarodowej.

Ocena działalności dydaktycznej, organizacyjnej, popularyzatorskiej oraz innych dokonań

Pani Doktor Urszula Sajewicz – Radtke wykazuje się również aktywnością na gruncie pracy dydaktycznej, organizacyjnej oraz popularyzatorskiej. Prowadzi liczne zajęcia dla studentów zgodnie ze swoją ekspertyzą, kursy w ramach specjalizacji z psychologii klinicznej oraz specjalizacji z psychoterapii dzieci i młodzieży, kursy certyfikacyjne z terapii kognitywnej i wiele innych. Wypromowała magistrantkę na Uniwersytecie SWPS w Sopocie, jak również była promotorką pomocniczą w przewodzie doktorskim dra Wojciecha Błażka *Profile rozwoju osobowościowego i społeczno-moralnego wśród młodzieży niedostosowanej społecznie*, UG, WNS. Habilitantka angażowała się również w prowadzenie koła naukowego, organizowanie konferencji naukowych, opublikowała wiele tekstów popularnonaukowych, za pracę dydaktyczną i naukową była wielokrotnie nagradzana. Należy też podkreślić, że w 2022 roku Pani Dr Sajewicz-Radtke uzyskała tytuł specjalisty psychologii klinicznej.

Konkluzja

W mojej ocenie osiągnięcia habilitacyjne oraz pozostały dorobek naukowo-badawczy, dydaktyczny, organizacyjny i popularyzatorski dr Urszuli Sajewicz - Radtke zasługują na uznanie i spełniają warunki określone w przepisach ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Wnoszę o nadanie dr Urszuli Sajewicz-Radtke stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie psychologia.

Grażyna Kmita